

Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısının Yordayıcısı Olarak Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri

Arş. Gör. Dr. Çiçek Nilsu VARLIKLAR DEMİRKAZIK

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Sosyal Hizmet Bölümü,

ciceknilsu@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-4576-9991

Özet

Bu araştırmanın amacı, beliren yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencilerinin beden imgesi baş etme stratejilerinin benlik saygılarını etkileyip etkilemediğinin incelenmesidir. Bazı alt amaçlar doğrultusunda çeşitli demografik özelliklere ve sosyal medya kullanım tutumlarına göre değişkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi de gerçekleştirilmiştir.

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modelleri içerisinde yer alan ilişkisel tarama modelinde kesitsel bir araştırma olarak dizayn edilmiştir. Çalışma grubu Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Hizmet (n=57) ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon (n=48) bölümü 1. sınıf öğrencisi olan toplamda 105 kişiden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veriler IBM SPSS Statistics 21 programı istatistiksel analiz yöntemiyle incelenmiştir.

Bulgular katılımcıların benlik saygıları ve görünüşü düzeltme stratejisini kullanmaları ile selfie kaldırma davranışları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Kaçınma ile benlik saygısı arasında pozitif ve düşük düzeyde bir ilişki vardır ve kaçınma değişkeni benlik saygısının anlamlı bir yordayıcısı olmuştur. Sonuç olarak beliren yetişkinlik döneminin incelenmesi toplumların geleceği açısından önemli görülmüş ve beden algısı/benlik saygısı kavramlarının teknolojik gelişimle birlikte değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden imgesi, beliren yetişkinlik, benlik saygısı, selfie, sosyal medya

Abstract

The aim of this study is to examine whether the body image coping strategies of university students in emerging adulthood affect their self-esteem. In line with sub-goals, it was also examined whether the variables showed a significant difference according to various demographic characteristics and social media usage attitudes.

The research was designed as a cross-sectional research in the relational survey model, which is one of the quantitative research methods, one of the general survey model. The study group consist of a total of 105 students who are 1st year students in Ankara Yıldırım Beyazıt University, Department of Social Work (n=57) and Physiotherapy and Rehabilitation (n=48). Body Image Coping Strategies Inventory, Rosenberg Self-Esteem Inventory and Personal Information Form were used as data collection tools. The data were analyzed with IBM SPSS Statistics 21 program using statistical analyses method.

The findings show that there is a significant difference between the participants' self-esteem and their use of appearance correction strategy and their selfie-taking behaviors. There is a positive and low correlation between avoidance and self-esteem, and the avoidance variable was a significant predictor of self-esteem. As a result, the examination of the emerging adulthood was considered important for the future of societies and the concepts of body image/self-esteem were evaluated together with the technological development.

Key Words: Body image, emerging adulthood, self-esteem, selfie, social media

1. Giriş

Dünyada yaşanan sosyal, kültürel ve ekonomik değişimler bireylerin günlük hayatlarındaki davranışlarından kişilik yapılarına kadar pek çok şeyi değiştirme potansiyeline sahip olgulardır. İnsan ve toplumla ilgilenen sosyal bilimler, bu değişimlerin boyutlarını inceleme konusu olarak ele almaktadırlar. İnsanların hayatları boyunca bir gelişim içerisinde olduklarını söyleyen gelişim psikologları belli dönemler tanımlayarak insanların bu dönemlerde uygulaması beklenen ödevlerini tanımlamışlardır. Bahsedilen bu dönemlerin bazılarının (özellikle fizyolojik gelişim

konusunda) evrensellik iddiaları olsa da kültürden kültüre değişim gösterdikleri bugün bir gerçektir (Santrock, 2012). Erikson (Atak, 2011) ve Havighurst (İlgar, İlgar, 2007) gibi gelişimciler psikososyal gelişim dönemleri tanımlamışlardır fakat değişen toplum yapısıyla bu kategorilendirmeler sorgulanır hale gelmiştir. Özellikle sanayileşmiş ülkelerde hakim olan “bilgi toplumu” öğrenimin önemini arttırarak öğrenim yaşının uzamasına, teknolojik gelişmenin etkilediği bireyci toplum anlayışı bireyin kendine odaklanmasına ve kimlik duygusu kazanımının ertelenmesine neden olmuştur. Böylece bu toplumlarda evlilik ve anne-baba olma gibi yetişkin rollerinin ertelendiği, iş bulma, romantik aşk yaşama, belli bir dünya görüşüne sahip olma gibi konularda istikrarlı bir tutuma sahip olmanın beklenmediği bir yapı gelişmeye başlamış, “beliren yetişkinlik” (*emerging adulthood*) diye bir gelişim dönemi ortaya çıkmıştır (Atak, 2011).

Benlik Saygısı

Arnett tarafından 18-29 yaşları arasını kapsayan beliren yetişkinlik dönemi çoğu çalışmada yetişkinlik rollerinin ertelenmesine ve diğer sosyal değişimlere bağlı olarak kişinin kimlik tanımını tam oturtamaması üzerinden incelenmiştir (Özdikmenli Demir, 2010; Nelson, 2005; Atak, 2011; Schwartz vd., 2005; Morsünbül, 2013). Bu dönemde kişilerin benlik saygısının da artmaya başladığı gözlemlenmiştir ve bu noktada dönemin önemli bir bileşeni de benlik saygısı olarak belirlenmiştir (Arnett, 2007). Benlik saygısı, kişinin kendini değerlendirmesi sonunda ulaştığı benlik kavramını onaylamasından doğan beğeni durumu olup kişinin kendini olduğundan aşağı ya da üstün görmeksizin kendinden memnun olma, kendini olumlu, beğenilir, sevilmeye değer bulmayı ve özüne güvenmeyi sağlayan olumlu bir ruh halidir (Özcan ve vd., 2013). Benlik saygısı cinsiyet ve yaşa göre değişkenlik göstermektedir. Benlik saygısının gelişiminde kendini değerli görme, potansiyelini ortaya koyabilme, kabul görme, beğenilme, sevilme, kendi özelliklerini kabul edebilme gibi özellikler önem taşımaktadır (Çakmak vd., 2015). Sosyal yeterlilik, kişisel değer ve beden algısının birleşiminden oluşan benlik saygısında bir diğer önemli kavram kişilerin algıladıkları beden imgeleridir.

Beden İmgesi ve Sosyal Medya

Beden imgesi, bireyin bedeniyle ilgili algılamalarını, tutumlarını, düşüncelerini, inançlarını, duygularını ve davranışlarını kapsayan çok boyutlu bir kavram olarak tanımlanırken (Cash, 2004), baş etme ise, içsel ve dışsal etkenlere bağlı olarak ortaya çıkan zorlukları yönetebilmek için sürekli değişen bilişsel ve davranışsal çabalar olarak tanımlanmıştır (Lazarus, Folkman, 1984). Giddens (2012: 296) günümüzde beden kavramının gitgide “doğa”dan –yani etrafımızı saran çevreden ve kendi biyolojik ritimlerimizden- ayrıldığını ve bedenlerimizin, makinelerden diyetlere uzanan geniş bir yelpazede bilimin ve teknolojinin istilasına uğradığını söylemiştir. Batı toplumlarında gıda üretiminin özellikle son otuz kırk yılda iyice hız kazanan küreselleşmesiyle doğrudan ilişkili olarak beslenme bozukluklarında artış görülmekte, bu durum da kişilerin bedenlerinde değişimlere neden olmaktadır. Anoreksiya ve bulimia gibi hastalıklar ise bireylerin ideal bedene ulaşma kaygısıyla yakından bağlantılıdır (Giddens, 2012: 298; Aslan, 2001). Toplumlarda güzellik kavramına verilen önemin artmasının, medyanın güzellik ve zayıflık kavramlarını sürekli olarak gündemde tutarak ideal beden imgesi ile ilgili mesajlar vermesinin etkisi olduğu söylenmektedir (Doğan vd., 2011).

Medyanın gerek bireylerin beden imgesi, gerekse kendi benliklerini oluşturmaları üzerindeki etkisi gün geçtikçe çoğalmaktadır. Teknolojinin (özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde) kolay erişilebilirliği sayesinde son 20 yıldır özellikle sosyal medya kullanımı büyük artış göstermiştir ve bireylerin hayatında kapladığı zaman ve önem giderek artmıştır. Günümüz bireyi gündelik hayatındaki kimliğinin yanında ya da onu destekler biçimde, toplumsal kimliğini sosyal medya üzerinden tekrar tekrar şekillendirir hale gelmiştir. Birey, kendi tüketim alışkanlıklarını - çoğunlukla sembolik ve gösterişçi tüketim olmak üzere - aile ve arkadaşlık ilişkilerini, medeni durumunu, fikirlerini sosyal medya üzerinden yeniden yaratıp kurgulayarak yeni bir benlik oluşturma yoluna gitmektedir (Pösteki, Velioğlu, 2014). Sosyal medya kullanımının kişilik özellikleri ile ilişkisi pek çok araştırma tarafından incelenmiştir (Carpenter, 2012; Amichai-Hamburger, Vinitzky, 2010; Marshall vd., 2015; Gentile vd., 2012; Moore, McElroy, 2012). Sosyal medya kullanımında son yıllarda yaygınlaşan “Selfie” paylaşımları da araştırmacıların ilgisini çekmiş ve bu fenomeni inceleyen (Pösteki, Velioğlu, 2014; Senft, Baym, 2015), narsistik

kişilik ile bağlarını kuran (Weiser, 2015; Sorokowski vd., 2015) bazı çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bütün bu aktarılan bağlamlar çerçevesinde, beliren yetişkinlik döneminde bireylerin beden imgeleri baş etme stratejilerinin benlik saygılarını etkilediği düşünülmüş ve araştırmanın problemi bu etkinin araştırılması olarak belirlenmiştir. Ayrıca benlik ve beden imgeleri algılarının bireylerin sosyal medya kullanımlarına olan yansımaları incelenmeye değer görülmüştür. Yapılan araştırmalara göre sosyal medyayı en aktif kullananlar beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerdir (Mancar, 2015). Bu sebeple beliren yetişkinlik dönemindeki sosyal medya kullanımı ve bireylerin benlik saygısı-beden imgeleri arası ilişki de incelenecektir.

Bu araştırmanın amacı, beliren yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencilerinin beden imgesi baş etme stratejilerinin benlik saygılarını etkileyip etkilemediğinin incelenmesidir. Araştırmanın amacına bağlı olarak bazı alt amaçlar da oluşturulmuştur. Araştırmada, bazı demografik özelliklere ve sosyal medya kullanım tutumlarına göre değişkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi de gerçekleştirilmiştir.

Türkiye’de ve dünyada üniversite öğrencileri ile pek çok bilimsel araştırma gerçekleştirilmektedir fakat neden bu yaş grubu ile çalışıldığı hakkında araştırmalarda genellikle fazla detaylı bir açıklama sunulmamaktadır. Bu araştırmanın çalışma grubunun büyük şehirde yaşayan, beliren yetişkinlik döneminin içinde bulunan öğrencilerden oluşması araştırılan konu açısından oldukça anlamlıdır çünkü benlik saygısı ve beden imgesi bu gelişim döneminin içinde şekillenen yapılardır. Bu araştırmanın sonuçları benlik saygısı ve beden imgesi gibi kavramların bu gelişim dönemiyle ilişkilendirilmesine olanak sağlayacaktır. Çalışmanın bir diğer boyutu olan sosyal medya kullanımı günümüzde distopik dizilere konu olmaktan tutun (Bkz: “Black Mirror” dizisi,3. sezon 1. Bölüm “Nosedive”) gençlerin mental sağlıklarına olumsuz etkisine kadar (Blair, 2017) pek çok alanda kendisine yer bulmaktadır. Kendisi başlı başına bir fenomen olan sosyal medya, gençlik araştırmalarında genellikle yaygın olan kişileri patolojikleştirerek ele alan bakışın tersine, bu araştırmada bireylerin gelişim dönemlerindeki bir yansıma olarak değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, ileriki araştırmalarda bu bakış açısının da göz önünde bulundurulabileceğini iddia ettiği için araştırmacı tarafından önemli görülmüştür.

2. Yöntem

Araştırma Modeli

Nicel bir araştırma olarak planlanan bu çalışma üniversite öğrencilerinin benlik saygılarının beden imgeleri ile baş etme stratejileri üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modelleri içerisinde yer alan ilişkisel tarama modelinde kesitsel bir araştırma (veriler tek seferde toplanmıştır) olarak dizayn edilmiştir. Bu anlamda “bağımsız değişkene bağlı olarak bağımlı değişkendeki değişimleri açıklamaya çalışan” yordayıcı korelasyonel araştırma niteliğindedir (Büyüköztürk vd., 2014: 15-16). Araştırma verilerinin analizi için çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni benlik saygısı, bağımsız değişkenleri ise beden imgesi baş etme stratejilerinin alt boyutlarıdır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’deki üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Hedef evren Ankara’daki bütün üniversite öğrencileri iken ulaşılabilir evren Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi’ndeki öğrenciler olmuştur. Bu araştırma kapsamında bir çalışma grubu ile çalışılmış, evreni temsil edecek bir örneklem değil, çalışma grubu seçilmiştir.

Araştırma 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar döneminde gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet (n=57) ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon (n=48) bölümü 1. sınıf öğrencisi olan toplamda 105 kişiden oluşmaktadır. Katılımcılar seçkisiz olmayan örneklem yöntemlerinden amaçsal örnekleme yöntemi kullanılarak ve gönüllülük esasıyla belirlenmiştir (Büyüköztürk vd., 2014: 90).

Veri Toplama Araçları

Beden İmgesi Baş etme Stratejileri Ölçeği (BİBSÖ; Cash, Santos ve Williams, 2005; Doğan, Sapmaz ve Totan, 2011)

BİBSÖ, Cash, Santos ve Williams (2005) tarafından, kişilerin beden imgesi tehditleri ve olumsuzluklarıyla ilgili baş etme stratejilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 4'lü Likert tipi 29 maddeden oluşur (1= hiç katılmıyorum, 2= katılmıyorum, 3= katılıyorum, 4= tamamen katılıyorum). Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır: görünüşü düzeltme, olumlu mantıksal kabullenme ve kaçınma. Ölçeğin son halinin iç tutarlık katsayısı, görünümü düzeltme alt boyutu için sırasıyla kadınlarda ve erkeklerde; ,90, ,91, olumlu mantıksal kabullenme alt boyutu için; ,80, ,85, kaçınma alt boyutu içinse kadın ve erkeklerde ,74'tür. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Doğan, Sapmaz ve Totan (2011) tarafından yapılmıştır. Görünüşü düzeltme alt boyutunun iç tutarlık katsayısı $\alpha = ,86$, olumlu mantıksal kabullenme alt boyutunun iç tutarlık katsayısı $\alpha = ,81$, kaçınma alt boyutunda ise $\alpha = ,84$ olarak hesaplanmıştır. BİBSÖ'nün test tekrar test güvenilirlik katsayısı görünüşü düzeltme alt boyutu için ($r = ,81, p < 0,001$), olumlu mantıksal kabullenme alt boyutu için ($r = ,56, p < 0,001$), kaçınma alt boyutu için ($r = ,66, p < 0,001$) olarak bulunmuştur.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ; Rosenberg, 1963; Çuhadaroğlu ve ark., 1986)

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin on bir alt faktörü bulunmaktadır. İlk on maddesi benlik saygısını değerlendirmek için kullanılmaktadır. 1963 yılında Morris Rosenberg tarafından geliştirilen ölçek ülkemizde Çuhadaroğlu ve arkadaşları (1986) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır (geçerlik katsayısı 0,71, güvenilirlik katsayısı 0,75). Bu araştırmada ilk on maddeyi içeren benlik saygısı alt ölçeği kullanılmıştır. Ölçek çoktan seçmeli 10 sorudan oluşmaktadır. Ölçek “çok doğru”dan, “çok yanlış”a kadar 4'lü bir derecelmeye (1: çok doğru, 2: doğru, 3: yanlış, 4: çok yanlış) sahiptir. Ölçek değerlendirilmesinde; ilk 3 soru, 4. ve 5 sorular ve 9. ve 10. sorular birlikte değerlendirilmekte, 6, 7 ve 8. sorular ise tek başlarına değerlendirilmektedir. 1. ve 2. soruda yanlış ya da çok yanlış, 3. soruda çok doğru ya da doğru şıklarından birinin işaretlenmesi 1 puan, 4. soruda yanlış ya da çok yanlış, 5. soruda çok doğru ya da doğru şıklarından birinin işaretlenmesi 1 puan, 7. soruda yanlış ya da çok yanlış şıklarından birinin işaretlenmesi 1 puan, 8. soruda çok doğru ya da doğru şıklarından birinin işaretlenmesi 1 puan, 9. ve 10. soruda çok doğru ya da doğru şıklarından birinin işaretlenmesi 1 puan olarak değerlendirilip, ölçek 0-6 puan aralığında

Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısının Yordayıcısı Olarak Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri

değerlendirilmektedir. İlk 10 sorudan alınan toplam puan 0-1 ise benlik saygısı yüksek, 2-4 ise orta, 5-6 ise düşüktür.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanmış 20 soruyu içermektedir. Bu form sayesinde katılımcıların bazı demografik bilgileri alınmış, sosyal medya kullanım sıklıkları ve selfie kullanım durumları öğrenilmiştir.

Verilerin Toplanması

Veriler, araştırmacının araştırma görevlisi olarak çalıştığı Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde 22-25 Mayıs tarihleri arasında üniversite 1. sınıf öğrencilerinin katılımıyla toplanmıştır. İdarenin bilgisi dahilinde sosyal hizmet ve fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerine ders saatleri içerisinde ölçekler uygulanmıştır. Veriler her bir katılımcıdan tek seferde toplanmıştır.

Verilerin Analizi ve Yorumu

Araştırmanın verileri IBM SPSS Statistics 21 programında analiz edilmiştir.

Sınırlılıklar

Bu çalışma Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi 1. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Fakat Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi metropol bir şehirde yer almasından ve bir devlet üniversitesi olmasından dolayı geniş çeşitlilikte bir öğrenci kitlesine sahiptir. Türkiye'nin farklı illerinden gelen öğrenciler farklı kültürel ve sosyal yapılarda yetişmiş, farklı ekonomik gelir düzeyine sahip kişilerdir. Bu dağılım çalışma grubunun heterojenliğini arttırmıştır.

3. Bulgular

Çalışma Grubunu Tanıtıcı Bilgiler

Çalışma grubu ile ilgili bazı bilgiler Tablo1’de verilmiştir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların %54.3’ü (n=57) sosyal hizmet, %45.7’si (n=48) FTR bölümü öğrencisi iken %72.4’ü kadın %27.6’sı erkektir. 105 öğrencinin %30.5’i asgari ücret ve altında ekonomik gelir düzeyinde yaşarken %40’ı orta gelir düzeyinde, %29.5’i ise üst-orta gelir düzeyinde yaşamını sürdürmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu ya aileleri ile birlikte (%44.8) yaşamakta ya da yurttadır (%41.9). Katılımcıların yaşları değerlendirildiğinde ise ortalamanın 19.39 olduğu görülmüştür (Min. yaş: 18, Max. yaş: 23’tür. %87.7’si 20 yaş ve altıdır). Öğrencilere demografik bilgi olarak part-time ya da tam zamanlı bir işte çalışıp çalışmadıkları da sorulmuş, yalnızca %8.6’sının çalıştığı, %91.4’ünün çalışmadığı öğrenilmiştir.

Tablo 1: Bazı Sosyodemografik Bilgiler

Değişken	Düzye	n	%
Bölüm	Sosyal Hizmet	57	54.3
	FTR	48	45.7
Cinsiyet	Kadın	76	72.4
	Erkek	29	27.6
Eko. gelir düzeyi	500 TL ve altı	13	12.4
	500-1000 TL arası	8	7.6
	1000-1400 TL arası	11	10.5
	1400-2000 TL arası	11	10.5
	2000-3000 TL arası	31	29.5
	3000 TL ve üstü	31	29.5
Yaşam biçimi	Aile ile birlikte	47	44.8
	Akraba ile birlikte	5	4.8
	Yalnız	4	3.8
	Ev arkadaşı ile birlikte	5	4.8
	Yurttadır	44	41.9

Katılımcıların Sosyal Medya Kullanımlarına İlişkin Bulgular

Çalışmanın bir alt boyutu olan sosyal medya kullanımları ile ilgili bazı bilgiler toplanmıştır. Katılımcıların hepsi akıllı telefona sahiptir ve en az bir sosyal medya hesabını aktif olarak kullanmaktadır. Sosyal medyayı aktif kullanım sıklıkları öğrenilmeye çalışılmış, şu bilgiler edinilmiştir: %19'u (n=20) herhangi bir sosyal medya hesabına günde 4-5 kere veya daha az girerken %24.8'i (n=26) 5-10 kere, %56.2'si (n=59) ise 10 kereden daha fazla girmektedir. Bu hesaplarda harcanan zaman ise 30 dakikadan daha az (%15.2, n=16), 30-60 dakika arası (%24.8, n=26), 60-120 dakika (%39, n=41) ve 120 dakika ve üstü (%21, n=22) olarak kategorilendirilmiştir. Bu hesaplardan hangi sıklıkla posting (durum güncelleme, yorum yapma, link paylaşma vb.) gerçekleştirdikleri sorulduğunda çoğunluğunun ayda bir (%20, n=21), ayda birkaç (%20, n=21) veya haftada birkaç (%21.9, n=23) kez seçeneğini işaretlediği görülmüştür. Selfie paylaşım sıklığına bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun yılda birkaç (%17.1, n=18) ayda bir (%17.1, n=18), ayda birkaç (%21.9, n=23) veya haftada birkaç (%16.2, n=17) kez cevabını verdiği görülmüştür.

Selfie özelinde cevaplar ise Tablo 2'de gösterilmiştir. Katılımcılar en çok arkadaş grubuyla selfie çekiniyorlarken (%61, n=64) çoğunlukla bedenlerinin üst kısmını çektikleri selfileri paylaşmaktadırlar (%77.1, n=81). Paylaştıkları selfie beğeni almayınca büyük çoğunluk fotoğrafı kaldırmazken (%67.6, n=71) bazıları da ara sıra kaldırdıklarını (%24.8, n=26) söylemiştir. Bir selfie çektiklerinde eğer beğenmezlerse beğenene kadar çekeceklerini söyleyen öğrencilerin sayısı 53 (%50.5), beğenmediği selfieyi asla yüklemeyeceğini, yükleyen olursa da sildireceğini söyleyenlerin sayısı ise 23'tür (%21.3). Büyük çoğunluk selfilerinde ara sıra filtre kullandıklarını söylemişken (%79, n=83) photoshop kullananların sayısı ise oldukça azdır (%29.6, n=31).

Tablo 2: Selfie kullanımları

Değişken	Düzyey	n	%
En çok paylaşılan Selfie türü	Sadece kendim	28	26.7
	Arkadaş grubuyla	64	61
	Sevgiliyle	9	8.6
Beğeni almayınca kaldırma durumu (4 girilmemiş veri)	Hiç kaldırmam	71	67.6
	Ara sıra kaldırırım	26	24.8
	Hep kaldırırım	4	3.8
Güzel çıkılmadığı düşünülünce yapılan (4 girilmemiş veri)	Bir şey yapmam, nete yüklerim	25	23.8
	Beğenene kadar çekerim	53	50.5
	Beğenmezsem yüklemem, yükleyen olursa da sildiririm	23	21.9
Filtre kullanımı (1 girilmemiş veri)	Hiç kullanmam	16	15.2
	Ara sıra kullanırım	83	79
	Hep kullanırım	5	4.8
Photoshop kullanımı (1 girilmemiş veri)	Hiç kullanmam	73	69.5
	Ara sıra kullanırım	30	28.6
	Hep kullanırım	1	1
En çok çekilen Selfie çekim türü (4 girilmemiş veri)	Beden üst kısmı	81	77.1
	Tüm beden	20	19

Katılımcıların Beden İmgesi Baş Etme Stratejilerine İlişkin Bulgular

Beden imgesi baş etme stratejilerinin görünüşü düzeltme, kaçınma ve olumlu mantıksal kabullenme olmak üzere üç alt boyutu bulunmaktadır. Görünüşü düzeltme alt boyutu, bireylerin beden imgesine yönelik olumsuzluklarla ve tehditlerle ilgili olarak söz konusu olumsuzlukları

Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısının Yordayıcısı Olarak Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri

gidermeye ve düzeltmeye yönelik çabalarına işaret etmektedir. Olumlu mantıksal kabullenme alt boyutu, beden imgesi ile ilgili olumsuzlukların ve tehditlerin gerçekçi ve işlevsel olmadığını ifade etmektedir. Kaçınma alt boyutu ise bireylerin beden imgesi ile ilgili olumsuzluklardan kaçınmalarına işaret etmektedir (Doğan vd., 2011). Ayrı ayrı her alt boyuttan alınan yüksek puanlar o bireylerin, hangi baş etme stratejilerini daha çok kullandıklarını göstermektedir. Tablo 3'te katılımcıların “görünüşü düzeltme” alt boyutundan ortalama 23.50, “olumlu mantıksal kabullenme” boyutundan ortalama 29.87, “kaçınma” boyutundan ise ortalama 15.02 puan aldıkları gösterilmiştir.

Tablo 3: Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Puan Ortalamaları Dağılımı

	n	Min.	Max.	Mean	SS
Görünüşü düzeltme	105	10	40	23.50	5.524
Olumlu mantıksal kabullenme	105	11	42	29.87	5.283
Kaçınma	105	8	26	15.02	3.901

Katılımcıların Benlik Saygılarına İlişkin Bulgular

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin puanlamasında düşük puan, benlik saygısının yüksekliğini; yüksek puan, benlik saygısının düşüklüğünü göstermektedir. Katılımcıların benlik saygısı ortalama puanı 2.65'tir, bu puan orta düzey benlik algısını göstermektedir.

Tablo 4: Rosenberg Benlik Saygısı Puanları

	n	Min	Max	Mean
Benlik Saygısı Puanları	105	0	6	2.657

Benlik Saygısı ve Beden İmgesinin Bazı Değişkenlere Göre Durumuyla İlgili Bulgular

Katılımcıların benlik saygılarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t-testi sonuçları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Benlik saygısı puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Kadın	76	2.723	2.474	103	.452	.652
Erkek	29	2.482	2.354			

Tablo 5’te görüldüğü gibi, benlik saygısı puan ortalamaları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t(103) = .452, p > .05$). Bu analiz ayrıca beden imgesi baş etme stratejileri ölçeğinin 3 alt boyutuna da uygulanmış, cinsiyet bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır [görünüşi düzeltme alt boyutu: $t(103) = .973$, olumlu mantıksal kabullenme alt boyutu: $t(103) = 1.260$, kaçınma: $t(103) = 1.338; p > .05$].

Katılımcıların benlik saygısı puanlarının beğeni almayan selfielerini internetten kaldırma davranışlarına göre bağımsız örneklem için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Toplam benlik saygısı puanlarının selfie kaldırım davranışına göre ANOVA sonuçları

Selfie kaldırım durumu	N	\bar{X}	S	sd	F	p	Anlamlı Fark (Scheffe)
Hiç kaldırmam	71	2.126	2.17	2 98	5.293	.007	Hiç kaldırmam- Ara sıra kaldırırım
Ara sıra kaldırırım	26	3.500	2.46				
Hep kaldırırım	4	4.750	3.20				
Toplam	101		2.38				

Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısının Yordayıcısı Olarak Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri

Analiz sonuçları, katılımcıların benlik saygıları ile selfie kaldırma davranışları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F(2, 98)=5.293$ $p<.05$. Hiç kaldırmam ve ara sıra kaldırırım diyenler arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Hiç kaldırmam diyenlerin benlik saygısı puan ortalaması ($\bar{x}=2.126$) ara sıra kaldırırım diyenlerin ortalamasından ($\bar{x}=3.500$) daha düşüktür, yani hiç kaldırmayanların benlik saygıları daha yüksektir.

Katılımcıların görünüşü düzeltme stratejisi puanlarının beğeni almayan selfilerini internetten kaldırma davranışlarına göre bağımsız örneklemeler için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları ise aşağıdaki Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Görünüşü düzeltme stratejisi puanlarının selfie kaldırım davranışına göre ANOVA sonuçları

Selfie kaldırım durumu	N	\bar{x}	S	sd	F	p	Anlamlı Fark (Scheffe)
Hiç kaldırmam	71	22.98	5.35	2 98	4.297	.016	Hiç kaldırmam- Hep kaldırırım
Ara sıra kaldırırım	26	24.46	4.83				
Hep kaldırırım	4	30.50	5.80				
Toplam	101	23.66	5.41				

Analiz sonuçları, katılımcıların görünüşü düzeltme stratejisini kullanmaları ile selfie kaldırma davranışları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F(2, 98)=4.297$ $p<.05$. Hiç kaldırmam ve hep kaldırırım diyenler arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Hiç kaldırmam diyenlerin görünüşü düzeltme puan ortalaması ($\bar{x}=22.98$) hep kaldırırım diyenlerin ortalamasından ($\bar{x}=30.50$) daha düşüktür, yani hiç kaldırmayanlar görünüşü düzeltme stratejisine daha az başvurmaktadır.

Beden İmgesi Baş Etme Stratejilerinin Benlik Saygısı Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular

Beden imgesi baş etme stratejilerinin benlik saygısı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Beden imgesinin benlik saygısı üzerine etkisi

Değişken	B	Std. Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	2.75	1.734		1.581	.117		
Görünüşü düzeltme	-0.019	0.045	-0.044	-0.429	.669	.009	-.043
Olumlu mantıksal kabullenme	-0.066	0.045	-0.143	-1.466	.146	-.169	-.144
Kaçınma	0.155	0.063	0.248	2.465	.015	.246	.238

R=0.291 R² = 0.085
F (3, 101)=3.119, p=.117

Görünüşü düzeltme, olumlu mantıksal kabullenme ve kaçınma değişkenlerine göre benlik saygısının yordanmasına ilişkin regresyon analizinde önce yordayıcı değişkenlerle bağımlı değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelenmiştir. Kaçınma ile benlik saygısı arasında pozitif ve düşük düzeyde bir ilişki ($r=0.246$) vardır. Bu oran diğer değişkenler kontrol edildiğinde de büyük bir değişim göstermemiştir ($r=.238$).

Beden imgesi baş etme stratejileri birlikte, benlik saygısı puanları ile yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermemiştir ($R=0.291$, $R^2 = 0.085$, $p>.05$). Fakat standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin benlik saygısı üzerindeki göreceli önem sırası: kaçınma, olumlu mantıksal kabullenme ve görünüşü düzeltmedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise sadece kaçınma değişkeni benlik saygısı üzerinde anlamlı bir yordayıcıdır.

4. Tartışma ve Sonuç

Bireylerin beden imgeleri, bedenlerinin nasıl görüldüğü ve ne hissettikleri ile ilgili dinamik bir algı olarak yaşam niteliği üzerinde etkili bir olgudur (Demiralp vd., 2015). Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin yetişkinlik rollerini belirlemeye çalışırken beden imgelerini algılayışları bu süreci etkilemektedir. Üniversite öğrencileri arasında yapılan araştırmalarda cinsiyet farklılığı üzerinden yapılan incelemelerde kadınlarla erkeklerin kullandıkları stratejiler değişebilmektedir. Örneğin bir araştırma kadınlarda beden imajı özellikleri arttıkça, beden imgesi baş etme stratejilerinin alt boyutu olan olumlu mantıksal kabullenmenin de arttığını, kaçınma ve görünüşü düzeltmeyi ise azaldığını göstermiştir (Kaytan, 2015). Bir başka çalışma ise iki cinsiyetin de görünüşü düzeltme ve olumlu mantıksal kabullenme stratejilerine güvendiklerini, fakat kadınların daha büyük oranda bu stratejileri kullandıkları sonucuna varmıştır (Dhurup, Nolan, 2014). Bu araştırmada cinsiyetler arası anlamlı bir farklılık çıkmamış, bütün alt boyutlarda kadın ve erkeklerin ortalama puanları birbirlerine çok yakın çıkmıştır. Daha geniş bir çalışma grubu seçilirse bu oranların değişebileceği düşünülmektedir.

Kadınlarla erkeklerin benlik saygısını karşılaştıran Amerika'daki bir araştırmada 48.000 gencin yanıtlarından meta analizi ile çıkarımlar yapılmış ve erkeklerin benlik saygıları az bir farkla olsa da daha yüksek çıkmıştır (Kling vd., 1999). Türkiye'de çalışan gençlerle yapılan bir çalışmada cinsiyetler arası fark bulunmamıştır (Razı vd., 2009). Bizim araştırmamızda da beden imgesinde olduğu gibi benlik saygısında da cinsiyetler arasında anlamlı bir fark ya da ilişki bulunamamıştır. Bunun bir nedeni olarak kadınların eğitim seviyesinin artmasıyla eskiden var olan düşük benlik saygılarının artık yüksek olması gösterilebilir.

Alt amaçlar çerçevesinde sosyal medya kullanımı ile ilgili sorular sorulmuş ve benlik saygısı-beden imgesi bağlamında incelenmeye çalışılmıştır. Türkiye'de Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın yaptığı bir araştırmaya göre 15-29 yaş arası gençler sosyal medyada en az 3 saat geçirmektedirler (Anadolu Ajansı, 2016). Araştırmamızdaki katılımcılar da sosyal medya hesaplarını oldukça aktif kullanmaktadırlar. %56.2'si (n=59) hesabına günde 10 kereden fazla girmektedir. Bu hesaplarda harcanan zaman ise 30-60 dakika arası (%24.8, n=26), 60-120 dakika (%39, n=41) ve 120 dakika ve üstü (%21, n=22) olarak belirtilmiştir. Selfie paylaşımları üzerine de ayrıca çalışmalar yapılmıştır. Bir araştırma selfie paylaşım sıklığı ile narsistik kişilik bozukluğu arasındaki ilişkiyi

incelemiş, fazla paylaşımın narsistik kişilikle bağı olduğu görülmüştür (Weiser, 2015; Sorokowski vd., 2015). Bizim araştırmamızda da selfie paylaşım sıklığına bakılmış ve katılımcıların çoğunluğunun yılda birkaç (%17.1, n=18) ayda bir (%17.1, n=18), ayda birkaç (%21.9, n=23) veya haftada birkaç (%16.2, n=17) kez cevabını verdiği görülmüştür. Bizi ilgilendiren nokta beğenilmeyen selfielerin internetten kaldırılma durumu olmuştur ve analizler sonucunda selfielerini hiç kaldırmayanların benlik saygıları daha yüksek çıkmıştır ve görünüşü düzeltme stratejisini daha az kullandıkları belirlenmiştir. Beden imgesinin olumlu kodlanmasının benlik saygısını arttırdığı literatürde söylenmektedir ve bizim bulgularımız da bu sonucu destekler nitelikte çıkmıştır (Oktan, Şahin, 2010). Olumlu kodlama yapamayanlar sosyal medyada farklı davranışlar sergilemektedir.

Beden imgesi stratejilerinin benlik saygısı üzerindeki etkisi, pek çok araştırmaya konu olmuştur. Birbirleri ile anlamlı bir bütünlük sağladıkları için pek çok araştırmada beraber ele alınan konular olmuşlardır (Rumsey, Harcourt, 2004; Myers, Rosen, 1999). Olumlu mantıksal kabullenmeyi kullanmak, yüksek benlik saygısının göstergesidir (Kaytan, 2015). Araştırmamızda kaçınma stratejisi kullanımı arttıkça benlik saygısı puanının da arttığı, yani kaçınma stratejisi kullanımı arttıkça benlik saygısının düştüğü sonucu çıkmıştır. Kaçınma böylece benlik saygısının anlamlı bir yordayıcısı olmuştur ve literatür bulgularıyla uyumaktadır.

Son dönemlerde sosyo-ekonomik ve kültürel pek çok değişimden etkilenerek yeni bir boyuta taşınan kişilerin beden algıları ve buna bağlı geliştirdikleri benlik saygıları bu araştırmada incelenmeye değer bir alan olarak ele alınmıştır. Özellikle beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin bu algılarının olumlu bir tutum içinde gelişmesinin sağlıklı toplumların gelişmesiyle de paralellik gösterdiği söylenebilir. Bu noktada bahsedilen dönemi kapsayacak araştırmalar sosyal bilimler için yararlı olacaktır. Ayrıca günümüzün artan teknolojiyle koşut gelişen sosyal medya, insana ve topluma dair pek çok öğeyi içinde barındırmaktadır. Bu öğeleri ortaya çıkaran çalışmalar, toplumumuzun geleceği hakkında da ipuçları verecektir. Sosyal medyanın sadece insanların sosyal ilişkilerini etkileyen bir mecra olarak değil, bireylerin de onu etkilediği, karşılıklı ilişki içerisinde olduğu bir olgu olarak ele alınması ileri araştırmalar için bir başlangıç noktası olabilir.

Kaynakça

AMICHAI-HAMBURGER, Y., VINITZKY, G., 2010. “Social Network Use and Personality”, *Computers in Human Behavior*, 26, ss. 1289–1295.

ANADOLU AJANSI, 2016. “Gençler sosyal medyada günde en az 3 saat geçiriyor”, <http://www.hurriyet.com.tr/gencler-sosyal-medyada-gunde-en-az-3-saat-geciriyor-40034757> (22.05.2017).

ARNETT, J. J., 2007. “Emerging Adulthood: What is it and What is it Good for?”, *Child Development Perspectives*, 1(2), ss. 68-73.

ASLAN, S.H., 2001. “Beden İmgesi ve Yeme Davranışı Bozuklukları ile Medya İlişkisi”, *Düşünen Adam*, 14(1), ss. 41-47.

ATAK, H., 2011. “Kimlik Gelişimi ve Kimlik Biçimlenmesi: Kuramsal Bir Değerlendirme”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1), ss. 163-213.

_____, 2011). “Yetişkinliğe Aşamalı Geçiş: Beliren Yetişkinlik Tek Bir Ana Yol Mu?”, *Elementary Educatin Online*, 10(1), ss. 51-67.

BLAIR, O., 2017. “Instagram ranked as having the worst effect on young people’s mental health, report find”, <http://www.independent.co.uk/life-style/health-and-families/instagram-young-people-mental-health-worst-effect-negative-social-media-photos-report-a7744211.html> (20.05.2017).

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş., DEMİREL, F., 2008. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem Akademi, Ankara.

CARPENTER, C. J., 2012. “Narcissism on Facebook: Self-promotional and Anti Social Behavior”, *Personality and Individual Differences*, 52, ss. 482–486.

CASH, T. F., 2004. “Body Image: Past, Present and Future”, *Body Image*, 1, ss. 1-5.

ÇAKMAK, S., KARAKUŞ, G., TAMAM, L., TAŞDEMİR, A., KARAYTUĞ, M. O., 2015. “Tıp Fakültesi Dönem I Öğrencilerinde Mizah Tarzları ve Benlik Saygısı İlişkisi: Kesitsel Bir Çalışma”, *Çukurova Medical Journal*, 40(4), ss. 782-793.

DEMİRALP, M., DEMİRALP, B., SARIKOÇ, G., İYİĞÜN, E. C., AÇIKEL, C., BAŞBOZKURT, M., 2015. “Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16(1), ss. 82-90.

DHURUP, M., NOLAN, M.T., 2014. “Body Image Coping Strategies Among University Students and Variations in Terms of Gender in a Developing Country”, *Anthropologist*, 18(1), ss. 217-225.

DOĞAN, T., SAPMAZ, F., TOTAN, T., 2011. “Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12, ss. 121-129.

GENTILE, B., TWENGE, J. M., FREEMAN, E. C., CAMBELL, W. K., 2012. “The Effect of Social Networking Websites on Positive Self-views: An Experimental Investigation”, *Computers in Human Behavior*, 28, ss. 1929–1933.

GIDDENS, A., 2012. *Sosyoloji, Kırmızı*, İstanbul.

İLGAR, L., İLGAR, Ş., 2007. “Yaşlılık Dönemi ve Yaşlının Gelişim Görevleri”, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, ss. 147-156.

KAYTAN, M., 2015. “Beden Dismorfik Bozukluğu Belirtilerinin Bilişsel Davranışçı Model Doğrultusunda Tanı Almamış Yetişkin Bir Örneklemde İncelenmesi”, *Yüksel Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa*.

KLING, K. C., HYDE, J. S., SHOWERS, C. J., BUSWELL, B. N., 1999. “Gender Differences in Self-esteem: A Meta-analyses”, *Psychological Bulletin*, 125(4), ss. 470-500.

LAZARUS, R. S., FOLKMAN, S., 1984. *Stress, Appraisal, and Coping*, Springer, New York.

MANCAR, B., 2015. “Farklı yaş gruplarının sosyal medyadaki durumu”, <http://www.webmasto.com/farkli-yas-gruplarinin-sosyal-medya-daki-durumu-rapor-2014>. (24.05.2017).

MARSHALL, T. C., LEFRINGHAUSEN, K., FERENCZI, N., 2015. “The Big Five: Self-esteem and Narcissism as Predictors of the Topics People Write About in Facebook Status Updates”, *Personality and Individual Differences*, 85, ss. 35–40.

MOORE, K., MCELROY, J. C., 2012. “The Influence of Personality on Facebook Usage, Wall Postings and Regret”, *Computers in Human Behavior*, 28, ss. 267–274.

MORSÜNBÜL, Ü., 2013. “Beliren Yetişkinler Mi, Beliren Üniversiteli Yetişkinler Mi? Risk Alma Ve Kimlik Biçimlenmesi Üzerinden Bir İnceleme”, *Elementary Education Online*, 12(3), ss. 873-885.

MYERS, S., ROSEN, J.C., 1999. “Obesity Stigmatization and Coping: Relation to Mental Health Symptoms, Body Image and Self-esteem”, *International Journal Of Obesity*, 23, ss. 221-230.

NELSON, L. J., 2005. “Distinguishing Features of Emerging Adulthood -The role of Self-classification as an Adult”, *Journal of Adolescent Research*, 20(2), ss. 242-264.

OKTAN, V., ŞAHİN, M., 2010. “Kız Ergenlerde Beden İmajı İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), ss. 543-556.

ÖZCAN, H., SUBAŞI, B., BUDAK, B., ÇELİK, M., GÜREL, Ş. C., YILDIZ, M., 2013. “Ergenlik ve Genç Yetişkinlik Dönemindeki Kadınlarda Benlik Saygısı, Sosyal Görünüş Kaygısı, Depresyon ve Anksiyete İlişkisi”, *Journal of Mood Disorders*, 3(3), ss. 7-13.

ÖZDİKMENLİ DEMİR, G., 2010. “Üniversite Öğrencilerinde Kimlik Gelişimi: Kimlik Statülerinin Sosyal Sermaye ve Kimlik Sermayesi İle Olan İlişkisi”, *C. Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 34(2), ss. 1-10.

PÖSTEKİ, N., VELİOĞLU, Ö., 2014. “Bireyin Kendini Sunuş ve Konumlandırış Biçimindeki Dönüşüm: *Selfie* Kimlikler”, 1. Uluslararası İletişim Bilimi ve Medya Araştırmaları Kongresi, Cilt II.

RAZI, G. C., KUZU, A., YILDIZ, A. N., OCAKCI, A.F., ÇAMKUŞU ARİFOĞLU, B., 2009. “Çalışan Gençlerde Benlik Saygısı, İletişim Becerileri ve Stresle Baş Etme”, *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(1), ss. 17-26.

RUMSEY, N., HARCOURT, D., 2004. “Body Image and Disfigurement: Issues and Interventions”, *Body Image*, 1(1), ss. 83-97.

SANTROCK, J. W., 2012. *Yaşam Boyu Gelişim*, (Çev. ed. G. YÜKSEL), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

SCHWARTZ, S. J., COTÉ, J. E., ARNETT, J. J., 2005. “Identity and Agency in Emerging Adulthood- Two Developmental Routes in the Individualization Process”, *Youth and Society*, 37(2), ss. 201-229.

SENFT, T. M., BAYM, N. K., 2015. “What Does the Selfie Say? Investigating a Global Phenomenon”, *International Journal of Communication*, 9, ss. 1588–1606.

SOROKOWSKI, P., SOROKOWSKA, A., OLESZKIEWICZ, A., FRACKOWIAK, T., HUK, A., PISANSKI, K., 2015. “Selfie Posting Behaviors are Associated with Narcissism Among Men”, *Personality and Individual Differences*, 85, ss. 123-127.

WEISER, E. B., 2015. “#Me: Narcissism and its Facets as Predictors of Selfie-posting Frequency”, *Personality and Individual Differences*, 86, ss. 477-481.